

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Cdo/35/2024
Identifikačné číslo spisu:	8222200622
Dátum vydania rozhodnutia:	30.06.2025
Meno a priezvisko:	JUDr. Martin Holíč
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2025:8222200622.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu Mesto Poprad, Nábrežie Jána Pavla II. č. 2802/3, Poprad, IČO: 00 326 470, zastúpeného advokátom Mgr. Marošom Ježíkom, Poprad, Široká 1838/31, pracovisko Poprad, Murgašova 86/1, proti žalovanej obchodnej spoločnosti MAZA, spol. s r.o., Bardejov, Partizánska 45, IČO: 36 467 774, zastúpenej advokátkou JUDr. Elenou Ľalíkovou, Bratislava, Podbrezovská 34, o zaplatenie 17.140 eur s príslušenstvom, vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 5C/12/2022, o dovolaní žalovanej proti rozsudku Krajského súdu v Prešove zo 7. novembra 2023 sp. zn. 3Co/38/2023, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalobca má voči žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bardejov (ďalej aj ako „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 7. marca 2023 sp. zn. 5C/12/2022 výrokom I. zamietol návrh žalovanej na prerušenie konania; výrokom II. uložil povinnosť žalovanej zaplatiť žalobcovi sumu 17.140 eur s úrokom z omeškania 9 % ročne od 22. marca 2022 do zaplatenia a výrokom III. priznal žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Výkonaným dokazovaním mal súd za preukázané, že na pozemku vo vlastníctve žalobcu (parcelné číslo KN-C XXX/X) je postavená stavba - nákupné stredisko E. súpisné č. XXX vo vlastníctve žalovanej, ktorá sa užívaním pozemkov KN-C parc. č. XXX/X a KN-C parc. č. XXX/X, vo vlastníctve žalobcu, na jeho úkor bezdôvodne obohacuje (§ 451 ods. 1 Občianskeho zákonníka). Súd pri rozhodovaní vychádzal zo zápisov v katastri nehnuteľností (§ 70 zákona č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam v znení neskorších predpisov, ďalej len „katastrálny zákon“), ktorými mal preukázané výlučné vlastníctvo žalobcu k predmetným pozemkom.

1.1. Za nedôvodnú považoval námietku žalovanej, spochybňujúcu vlastníckeho právo žalobcu k pozemkom, ktorá sa mohla domáhať ochrany svojich práv určovacou žalobou, pričom v konaní na Okresnom súde Poprad pod sp. zn. 11C/54/2018 bola žaloba žalovanej (o určenie vlastníckeho práva k pozemkom), právoplatne zamietnutá. Z dôvodu, že žalovaná nepreukázala nesprávnosť zápisov v katastri nehnuteľností, súd pri svojom rozhodovaní vychádzal z nich.

1.2. Pri určení výšky bezdôvodného obohatenia súd poukázal na § 11 ods. 4 písm. a) zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a § 9 ods. 1 zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o majetku obcí“), pretože obec určuje zásady hospodárenia a nakladania s majetkom, podľa schválených zásad prenájmu pozemkov vo vlastníctve žalobcu. Výška obvyklého ročného nájomného za užívanie pozemkov v zóne slúžiacej na podnikanie predstavovala 10 eur/m². Za rozhodné obdobie dvoch rokov (od 1. 3. 2020 do 28. 2. 2022), potom výška bezdôvodného obohatenia predstavovala 17.140 eur (2 x 8.570 eur). Rozhodnutie o náhrade trov konania súd prvej inštancie odôvodnil ustanovením § 255 ods. 1 CSP (Civilný sporový poriadok zákon č. 160/2015 Z. z. v znení neskorších predpisov).

2. Krajský súd v Prešove (ďalej aj ako „odvolací súd“) rozsudkom zo 7. novembra 2023 sp. zn. 3Co/38/2023 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie vo výrokoch II. a III. ako vecne správny. Žalobcovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Konštatoval správnosť skutkových a právnych záverov súdu prvej inštancie a v súlade s § 387 ods. 2 CSP odkázal na odôvodnenie jeho rozsudku. Odvoláciu námietku žalovanej o nevykonaní navrhnutého dôkazu, zabezpečením stavebnoprávnej dokumentácie stavby súpisné č. XXX, postavenej na sporných pozemkoch, a tiež vyžiadaním kompletnej zbierky listín vzťahujúcej sa na list vlastníctva, vyhodnotil odvolací súd ako nedôvodnú, pretože vykonanie týchto dôkazov bolo bezvýznamné. Stotožnil sa s dôvodmi pre ktoré súd prvej inštancie žalovanou navrhované dôkazy nevykonával (odsek 8 a 37 rozhodnutia súdu prvej inštancie) a uviedol, že žalovaná netvrdila, ani nepreukázala ako opomenutie vykonania navrhnutých dôkazov mohlo ovplyvniť jej procesný úspech v spore, z pohľadu kľúčovej argumentácie súdu k otázke aktívnej vecnej legitimácie žalobcu.

2.1. Odvolací súd poukázal na pripojený spis Okresného súdu Poprad sp. zn. 11C/54/2018, v ktorom bola žaloba žalovanej o určenie vlastníckeho práva k pozemkom, titulom vydržania podľa § 134 Občianskeho zákonníka, zamietnutá. Súčasne mal ním preukázané nadobudnutie vlastníckeho práva žalobcu k sporným pozemkom, priamo zo zákona o majetku obcí, teda iným spôsobom, ako to deklarovalo rozhodnutie Správy katastra Poprad číslo 51/2006 (odsek 14 rozsudku Okresného súdu Poprad č. k. 11C/54/2018-212 zo dňa 26. 11. 2021). Z dôvodu, že žalovaná nepreukázala, že je vlastníčkou sporných pozemkov, súd prvej inštancie správne vychádzal v prejednávanej veci z hodnovernosti zápisov v katastri nehnuteľností o sporných pozemkoch, v zmysle § 70 katastrálneho zákona (keďže žalovaná opak nepreukázala). Aktívna vecná legitimácia žalobcu k vydaniu bezdôvodného obohatenia bola preto daná.

2.2. Ako neopodstatnenú vyhodnotil odvolací súd aj ďalšiu námietku žalovanej, popierajúcej nadobudnutie vlastníckeho práva žalobcu k sporným nehnuteľnostiam, v zmysle osobitných predpisov o prechode majetku štátu do vlastníctva obce, vyžadujúcich splnenie troch základných podmienok (existenciu vlastníckeho práva ku dňu účinnosti zákona, ako i práva hospodárenia a reálne hospodárenie s nehnuteľnosťami). Z dôvodu, že žalovaná túto námietku uplatnila až v odvolacom konaní, pre jej použitie nebol zistený žiaden z dôvodov podľa § 366 CSP (upravujúci tzv. novoty v odvolacom konaní).

2.3. V súvislosti s výškou bezdôvodného obohatenia, namietanou žalovanou v odvolaní len tým, že je nesprávne určená, hoci pred súdom prvej inštancie žalovaná výšku nerozporeovala, súd správne vychádzal z tvrdení a dôkazov predložených žalobcom. Žalovaná v uvedenom smere neuniesla bremeno tvrdenia, ani bremeno dôkazu, keď neposkytla žiadnu argumentáciu ohľadne nesprávnosti určenia výšky bezdôvodného obohatenia. Rozhodnutie o náhrade trov odvolacieho konania súd odôvodnil § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 ods. 1 CSP, s prihliadnutím na úspech žalobcu aj v odvolacom konaní.

3. Proti rozsudku odvolacieho súdu podala žalovaná (ďalej aj „dovolateľka“) dovolanie. Navrhla, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu zmenil tak, že žalobu zamietne, alternatívne zruší rozsudok odvolacieho súdu, spolu s rozsudkom súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z § 420 písm. f) CSP, ako aj z § 421 CSP. Odvolaciemu súdu vytýkala nepreskúmateľnosť rozhodnutia pre nedostatok dôvodov. Podľa žalovanej odvolací súd z rozsudku sp. zn. 11C/54/2018 vyvodil v prospech žalobcu titul nadobudnutia vlastníckeho práva, keďže žalobca sa mal stať vlastníkom sporných nehnuteľností priamo zo zákona o majetku obcí, a to bez poukazu na príslušné ustanovenie zákona.

3.1. Dovolateľka uviedla, že od roku 2000 vlastní obchodné centrum E. súp. č. XXX, postavené v roku

1972 socialistickou organizáciou, ktoré ako štátny majetok - prevádzková jednotka bolo v rámci malej privatizácie vydražené podnikateľom, a spolu s ním musel byť zo zákona (z. č. 427/1990 Zb.) vydražený aj zastavaný a manipulačný pozemok, zobrazený v geometrickom pláne, ktorý sa ale nepremietol záznamom do katastra nehnuteľností. V dôsledku ďalších prevodov sa vlastníčkou nehnuteľností stala žalovaná, ktorá ich užíva v nezmenenom rozsahu aj so zastavanou plochou. Podľa záznamu z prešetrovania zmien údajov katastra zo 4. decembra 2018 Okresný úrad, katastrálny odbor uviedol, že žalobca bol zapísaný na list vlastníctva ako vlastník sporných pozemkov na základe rozhodnutia C 51/2006, titulom vydržania, čo je podľa dovolateľky protiprávne, lebo držba zastavaného pozemku iným subjektom než vlastníkom stavby je pojmovo vylúčená.

3.2. Dovolateľka ďalej argumentovala nesprávnym právnym posúdením, poukazujúc na § 15c ods. 1 písm. a) zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí, v zmysle ktorého neprechádzajú z majetku štátu do vlastníctva obcí podľa § 15a a 15b ani pozemky zastavané, na ktorých sú umiestnené budovy a iné stavby. Záver odvolacieho súdu o nadobudnutí zastavaných pozemkov zo zákona, je preto v rozpore s právnou úpravou, čím bola spochybnená aktívna vecná legitimácia v spore, skúmaná z úradnej povinnosti.

3.3. Rozhodnutie odvolacieho súdu podľa žalovanej bolo založené na nesprávnom posúdení skutočností, listín z katastra nehnuteľností a stavebného úradu, ktoré mal odvolací súd zadovážiť a preskúmať z úradnej povinnosti (§ 185 ods. 2 CSP), pretože ide o právne posúdenie (iura novit curia) a súčasne o skutočnosti vyplývajúce z verejných registrov. Došlo teda aj tým k nesprávnemu procesnému postupu.

3.4. List vlastníctva ako dôkaz vlastníckeho práva žalobcu označila žalovaná za nespoľahlivý, ak sú pochybnosti o správnosti príslušných údajov. Odvolací súd mal preto podľa žalovanej vykonať aj ďalšie dokazovanie, ktoré žalovaná navrhla a posúdiť tak správnosť tvrdení o právnom dôvode nadobudnutia vlastníckeho práva k predmetným nehnuteľnostiam. Žalovaná oznámila podanie žaloby o určenie, že žalobca nie je vlastníkom sporných nehnuteľností, ktorú predložila v prílohe. Ako námietku in eventum dovolateľka uviedla nedostatok podmienky výlučnej miestnej príslušnosti súdu (poloha nehnuteľnosti), lebo miestne príslušným je Okresný súd Poprad, tiež nedostatok ohľadom výšky bezdôvodného obohatenia z užívania zastavanej plochy.

4. Žalobca vo vyjadrení k dovolaniu navrhol dovolanie žalovanej ako nedôvodné zamietnuť. Poukázal na chýbajúce vymedzenie dovolacieho dôvodu podľa § 421 CSP. Žalovanou podané odvolanie neobsahovalo dovolací dôvod podľa § 421 ods. 1 písm. a) CSP, označením ustálenej rozhodovacej praxe a odklonu od nej. Obdobne žalovaná neuviedla dovolaciu otázku, ktorá by mala byť dovolacím súdom zodpovedaná podľa § 421 ods. 1 písm. b) CSP. Pri uplatnení dovolacieho dôvodu podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP bola žalovaná povinná uviesť rozdielne rozhodnutia dovolacieho súdu, k čomu tiež nedošlo.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky, ako súd dovolací (§ 35 CSP), po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) žalovaná, zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) a dospel k záveru, že dovolanie je potrebné ako neprípustné odmietnuť.

6. Podľa § 419 CSP proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v § 420 a § 421 CSP.

7. Právo na súdnu ochranu nie je absolútne a v záujme zaistenia právnej istoty a riadneho výkonu spravodlivosti podlieha určitým obmedzeniam. Toto právo, súčasťou ktorého je tiež právo domôcť sa na opravnom súde nápravy chýb a nedostatkov v konaní a rozhodovaní súdu nižšej inštancie, sa v civilnom sporovom konaní zaručuje len vtedy, ak sú splnené všetky procesné podmienky, za splnenia ktorých môže súd konať a rozhodnúť o veci samej. Platí to pre všetky štádiá konania, vrátane dovolacieho konania (sp. zn. I. ÚS 4/2011).

8. Dovolanie treba považovať za mimoriadny opravný prostriedok, ktorý má v systéme opravných prostriedkov civilného sporového konania osobitné postavenie. Dovolanie nie je „ďalším odvolaním“ a

dovolací súd nesmie byť vnímaný (procesnými stranami, ani samotným dovolacím súdom) ako tretia inštancia, v rámci konania ktorej by bolo možné preskúmať akékoľvek rozhodnutie odvolacieho súdu z akýchkoľvek dôvodov a hľadísk.

9. Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky je poskytnúť uplatňovanému právu súdnu ochranu, avšak len za predpokladu, že sú splnené procesné podmienky súdneho konania (viď napr. rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 80/09, II. ÚS 79/08, IV. ÚS 476/2012). Dovolací súd preto pristupuje k podanému dovolaniu tak, že najskôr skúma, či je procesne prípustné; k posúdeniu opodstatnenosti dovolania (t. j. posúdeniu, či je v ňom opodstatnene uplatnený dovolací dôvod) sa dovolací súd dostáva len v prípade prijatia záveru, že dovolanie je prípustné. Dovolanie je prípustné, ak jeho prípustnosť vyplýva z ustanovenia § 420 CSP alebo § 421 CSP. Dôvody zakladajúce prípustnosť dovolania treba dôsledne odlišovať od dôvodov, ktoré zakladajú opodstatnenosť dovolania. Opodstatnené (dôvodné) je také prípustné dovolanie, v ktorom je oprávnené uplatnený dovolací dôvod. Dovolacím dôvodom je nesprávnosť vytýkaná v dovolaní (porovnaj § 428 CSP). V prípade dovolania prípustného podľa § 420 CSP je dovolacím dôvodom procesná vada zmätočnosti uvedená v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP), v prípade dovolania, ktoré je prípustné podľa § 421 ods. 1 CSP, je dovolacím dôvodom nesprávne právne posúdenie veci (§ 432 ods. 1 CSP).

10. Žalovaná prípustnosť podaného dovolania vyvodzovala z ustanovenia § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces. Porušenie práva na spravodlivý proces opierala o tvrdenie, že rozhodnutie odvolacieho súdu je nedostatočne odôvodnené a nepreskúmateľné. Dovolací súd preto prostredníctvom uplatnených dovolacích námietok skúmal, či došlo k dovolateľkou namietanej procesnej vade.

11. Jedným z aspektov práva na spravodlivý proces je i právo na určitú kvalitu súdneho konania, ktorej súčasťou je aj právo strany sporu na dostatočné odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Povinnosťou všeobecného súdu je uviesť v rozhodnutí dostatočné a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Dostatočnosť a relevantnosť týchto dôvodov sa musí týkať tak skutkovej, ako i právnej stránky rozhodnutia (III. ÚS 107/07).

12. Podľa ústavného súdu zjavná neodôvodnenosť (arbitrárnosť) rozhodnutia všeobecného súdu je najčastejšie daná rozporom súvislosti právnych argumentov a skutkových okolností prerokovaných prípadov, s pravidlami formálnej logiky alebo absenciou jasných a zrozumiteľných odpovedí na všetky právne a skutkovo relevantné otázky, súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Uvedené nedostatky musia pritom dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v čl. 127 ods. 1 Ústavy (II. ÚS 302/2019-44 z 20. februára 2020, ods. 17).

13. K námietke nepreskúmateľnosti rozhodnutia odvolacieho súdu vo väzbe na jeho odsek 17 a odsek 37 rozhodnutia súdu prvej inštancie, s ktorým tvorí kompletizujúcu jednotu (rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. II. ÚS 78/05, sp. zn. III. ÚS 264/08, sp. zn. IV. ÚS 372/08), dovolací súd uvádza, že v posudzovanom spore obsah spisu nedáva podklad pre záver, že odvolací súd svoje rozhodnutie odôvodnil spôsobom, ktorým by založil procesnú vadu zmätočnosti zmysle § 420 písm. f) CSP.

14. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie (odsek 37) vyplýva, že sa zaoberal námietkou aktívnej vecnej legitímácie žalobcu v spore, vzhľadom na spochybňované vlastnícke právo žalobcu k predmetným pozemkom. Poukázal na možnosť ochrany práv žalovanej, prostredníctvom určovacej žaloby na súde, ktorú žalovaná aj využila, pričom konanie sp. zn. 11C/54/2018 bolo právoplatne skončené, zamietnutím žaloby o určenie vlastníckeho práva k predmetným pozemkom. Súd skonštatoval, že žalovaná nepreukázala nesprávnosť zápisov v katastri nehnuteľností a pri rozhodovaní vychádzal z jeho údajov v zmysle § 70 katastrálneho zákona, pretože ich opak sa nepreukázal. Majúc za preukázané vlastnícke právo žalobcu, žalovaná ako vlastníčka stavby mu fakticky neumožňuje užívanie

sporných pozemkov, preto vydanie bezdôvodného obohatenia súd považoval za dôvodné.

15. Odvolací súd sa stotožnil so záverom súdu prvej inštancie o nepreukázaní nesprávnych zápisov v katastri nehnuteľností v zmysle § 70 katastrálneho zákona, v dôsledku čoho súd prvej inštancie vychádzal z hodnovernosti údajov katastra o vlastníckom stave nehnuteľnosti, pretože žalovaná nepreukázala opak. Bola tým daná aktívna vecná legitímácia žalobcu v spore o vydanie bezdôvodného obohatenia. Odvolací súd poukázal na odôvodnenie zamietavého rozsudku (v spore sp. zn. 11C/54/2018) vo vzťahu k žalovanej, z ktorého vyplývalo nadobudnutie vlastníckeho práva žalobcu k sporným pozemkom priamo zo zákona o majetku obcí, teda iným spôsobom ako to deklarovalo rozhodnutie Správy katastra Poprad č. 51/2006 (odsek 14). Dovolací súd sa nestotožnil s výhradou dovolateľky o absencii právnej argumentácie súdu, konkrétnymi ustanoveniami zákona o majetku obcí, ktorými mal byť odôvodnený titul nadobudnutia vlastníckeho práva žalobcu. Odvolací súd vychádzal zo záverov vykonaného dokazovania v právoplatne skončenom súdnom konaní sp. zn. 11C/54/2018, konkrétne z odseku 14 odôvodnenia rozsudku, podľa ktorého mal konajúci súd v označenej veci preukázať nadobudnutie vlastníckeho práva žalobcu k sporným pozemkom zo zákona o majetku obcí. Predmetom sporu v prejednávanej veci bolo peňažné plnenie, predstavujúce bezdôvodné obohatenie, v ktorom bola otázka aktívnej vecnej legitímácie vyššie uvedeným spôsobom posúdená. Nebol preto daný dôvod zaoberať sa v odôvodnení napadnutého rozhodnutia ustanoveniami zákona o majetku obcí. Odvolací súd dal do pozornosti, že na pojednávaní dňa 7. marca 2023 sa žalovaná k otázke či prebieha iné konanie, v ktorom sa rieši spor o vlastnícke právo k sporným pozemkom, vyjadriť nevedela. Ďalšie návrhy na doplnenie dokazovania nevzniesla, ani netvrdila, nepreukázala ako nevykonanie navrhovaných dôkazov mohlo ovplyvniť jej procesný úspech z pohľadu nosnej argumentácie súdu, k otázke aktívnej vecnej legitímácie žalobcu.

16. Nedostatky odôvodnenia súdneho rozhodnutia musia dosahovať mieru ústavnej relevancie, teda ich intenzita musí byť spôsobilá porušiť niektoré z práv uvedených v článku 127 ods. 1 ústavy (I. ÚS 336/2019). Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu nevyplyva nedostatočnosť, ani absencia skutkových a právnych záverov, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne taká aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich účelu, podstaty a zmyslu.

17. Ustálená judikatúra Európskeho súdu pre ľudské práva (ESLP) uvádza, že súdy musia v rozsudkoch jasne a zrozumiteľne uviesť dôvody, na ktorých založili svoje rozhodnutia, musia sa zaoberať najdôležitejšími argumentami vznesenými stranami sporu a uviesť dôvody pre prijatie alebo odmietnutie týchto argumentov, a že nedodržanie týchto požiadaviek je nezlučiteľné s ideou práva na spravodlivý proces (pozri napr. *Garcia Ruiz v. Španielsko*, *Vetrenko v. Moldavsko*, *Kraska v. Švajčiarsko*). Judikatúra ESLP nevyžaduje, aby na každý argument strany bola v odôvodnení rozhodnutia súdu daná odpoveď, trvá však na tom, že ak ide o argument, ktorý je pre rozhodnutie rozhodujúci, vyžaduje sa špecifická odpoveď súdu práve na tento argument (*Ruiz Torija c. Španielsko* z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - A, s. 12, § 29, *Hiro Balani c. Španielsko* z 9. decembra 1994, séria A, č. 303 - B, *Georgiadis c. Grécko* z 29. mája 1997, *Higgins c. Francúzsko* z 19. februára 1998).

18. Svojvôľa (arbitrárnosť) sa v zásade môže prejavovať v dvoch podobách: ako procesná svojvôľa, teda hrubé alebo opakované porušenie zásadných ustanovení právnych predpisov, upravujúcich postup orgánu verejnej moci, alebo ako hmotnoprávna (meritórna) svojvôľa, teda extrémny nesúlad medzi právnym základom pre rozhodovanie veci a závermi orgánu verejnej moci, ktoré sú vo vzťahu k tomuto právnemu základu neobhájiteľné všeobecne akceptovateľnými výkladovými postupmi (II. ÚS 576/2012). O arbitrárnosť súdneho rozhodnutia ide aj vtedy, ak sa zistí taká interpretácia a aplikácia právnej normy zo strany súdu, ktorá zásadne popiera účel a význam aplikovanej právnej normy, alebo ak dôvody, na ktorých je založené súdne rozhodnutie, absentujú, sú zjavne protirečivé alebo popierajú pravidlá formálnej a právnej logiky, prípadne ak sú tieto dôvody zjavne jednostranné a v extrémnom rozpore s princípmi spravodlivosti (III. ÚS 305/08, IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06), čo nebol daný prípad.

19. Za procesnú vadu konania podľa § 420 písm. f) CSP nemožno považovať to, že odvolací súd

neodôvodnil svoje rozhodnutie podľa predstáv dovolateľky. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom sporových strán, vrátane ich dôvodov a námietok.

20. Ako vyplýva aj z judikatúry ústavného súdu, iba skutočnosť, že dovolateľka sa s právnym názorom všeobecného súdu nestotožňuje, nemôže viesť k záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti rozhodnutia odvolacieho súdu (napr. I. ÚS 188/06). V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že nesprávne právne posúdenie je chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav; dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery.

21. Dovolací súd pripomína, že posudzovanie vecnej správnosti vyššie uvedených právnych záverov odvolacieho súdu, nie je predmetom dovolacieho konania podľa § 420 písm. f) CSP. Podľa ustálenej judikatúry najvyššieho súdu nesprávne právne posúdenie veci nezakladá vadu zmätočnosti uvedenú v § 420 písm. f) CSP (R 24/2017, 1Cdo 202/2017, 2Cdo 101/2017, 3Cdo/94/2017, 4Cdo/47/2017, 5Cdo/145/2016, 7Cdo/113/2017, 8Cdo/76/2018, 9Cdo/58/2022). Tento záver sa vzťahuje aj na právnu argumentáciu dovolateľky týkajúcu sa nemožnosti nadobudnutia vlastníckeho práva žalobcu k sporným pozemkom vydržaním. Nie je možné tiež prehliadať, že dovolateľka v dovolaní uviedla novú argumentáciu, týkajúcu sa genézy prevodov majetku štátu ako prevádzkovej jednotky, hoci v mimoriadnom opravnom prostriedku je prípustné (úspešne) argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietala už v rámci riadneho opravného prostriedku a ktoré boli na základe jej odvolacej argumentácie meritorne posudzované odvolacím súdom. V prípade, že takéto námietky v odvolacom konaní neuplatnila, hoci tak urobiť mohla a mala, tieto námietky ex post nemôžu byť spôsobilé založiť prípustnosť dovolania.

22. V dovolaní namietala dovolateľka aj nesprávny procesný postup odvolacieho súdu, spočívajúci v hodnotení dokazovania (najmä v súvislosti s listom vlastníctva, preukazujúcim vlastnícke právo k predmetným pozemkom) a nevykonanie dôkazov odvolacím súdom, s cieľom posúdiť správnosť tvrdení žalobcu o právnom dôvode (titule) nadobudnutia vlastníctva k sporným pozemkom.

23. Súdna prax je jednotná v názore, že ak aj súd niektorý dôkaz nevykoná, môže to viesť prípadne k nesprávnym skutkovým zisteniam a v konečnom dôsledku aj k vecne nesprávnemu rozhodnutiu, nie však k zmätočnosti rozhodnutia v zmysle § 420 písm. f) CSP. Postup súdu, ktorý v priebehu konania nevykonával všetky procesnou stranou navrhované dôkazy alebo vykonal iné dôkazy na zistenie skutkového stavu, nezakladá prípustnosť dovolania proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podľa § 420 písm. f) CSP (porovnaj R 37/1993, R 125/1999 a R 6/2000).

24. Preskúmaním obsahu spisu v posudzovanej veci, podľa názoru dovolacieho súdu, súdy nižšej inštancie správne, v súlade so zásadou voľného hodnotenia dôkazov, vykonané dôkazy vyhodnotili jednotlivo a v ich vzájomnej súvislosti (§ 191 ods. 1 CSP), ako aj rozhodnutie odôvodnili v zhode s náležitosťami vyplývajúcimi z § 393 ods. 2 CSP a § 220 ods. 2 CSP.

25. Do práva na spravodlivý súdny proces totiž nepatrí právo sporovej strany, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi, navrhovaním a hodnotením dôkazov (napr. rozhodnutie ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 252/04), ani právo strany sporu vyjadrovať sa k spôsobu hodnotenia ním navrhnutých dôkazov súdom, prípadne sa dožadovať ním navrhovaného spôsobu hodnotenia vykonaných dôkazov (sp. zn. I. ÚS 98/97), resp. aby súdy preberali alebo sa riadili výkladom všeobecne záväzných predpisov, ktoré predkladá strana sporu (sp. zn. II. ÚS 3/97, sp. zn. II. ÚS 251/03). Samotná skutočnosť, že dovolateľka so skutkovými a právnymi závermi vyjadrenými v odôvodnení rozhodnutia odvolacieho súdu nesúhlasí a nestotožňuje sa s nimi, nemôže sama o sebe viesť k založeniu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP.

26. V posudzovanej veci odvolací súd v súvislosti s námietkou žalovanej, o nevykonaní ňou navrhnutých dôkazov zadovážením stavebnoprávnej dokumentácie stavby súpisné č. 738, a tiež vyžiadaním zbierky listín vzťahujúcej sa na predmetný list vlastníctva konštatoval, že vykonanie týchto dôkazných prostriedkov je z pohľadu meritórneho skutkového stavu i právneho kontextu veci bez významu, a preto sa nejedná o tzv. opomenutý dôkaz (sp. zn. 5Cdo/107/2019). Odkázal na zdôvodnenie nevykonania navrhnutých dôkazov žalovanou v odôvodnení rozsudku súdu prvej inštancie (odsek 37), ktorý vychádzal z tzv. materiálnej publicity katastra, v zmysle ktorej sa údaje katastra uvedené v § 7 katastrálneho zákona považujú za hodnoverné a záväzné, ak sa nepreukáže opak (§ 70 katastrálneho zákona). Ide o vyvrátiteľnú právnu domnienku, ktorej obsah môže byť vyvrátený, ak v konaní vyšiel najavo opak. Ten je možné preukázať v nespоровom konaní rozhodnutím katastrálneho orgánu o oprave chyby v katastrálnom operáte podľa § 59 katastrálneho zákona alebo v sporovej veci rozhodnutím súdu o určení práva k nehnuteľnosti podľa § 137 písm. c) CSP. Z dôvodu, že žalovaná nepreukázala nesprávnosť zápisu v katastri nehnuteľností v zmysle § 70 katastrálneho zákona, súdy nižšej inštancie považovali žalobcu za vlastníka sporných pozemkov.

27. Sumarizujúc uvedené je dôvodné uviesť, že myšlienkový postup odvolacieho súdu bol dostatočne vysvetlený, nielen poukazom na všetky rozhodujúce skutočnosti zistené vykonaným dokazovaním, ale tiež s poukazom na právne závery, ktoré prijal. Cieľom právnej úpravy, ktorá umožňuje súdu vykonať taký dôkaz, ktorý strany nenavrhlí, ak tento dôkaz vyplýva z verejných registrov alebo zoznamov (§ 185 ods. 2 CSP), je, aby boli v súdnom konaní eliminované také situácie, že rozhodnutie súdu bude v rozpore so skutočnosťou, napríklad v dôsledku omylu žalobcu pri spisovaní žaloby alebo v dôsledku zmeny pozemkových úprav (zmena číslovania či rozdeľovanie parciel), s cieľom zabrániť nevykonateľnosti rozhodnutia. V sporovom konaní je možnosť súdu vykonať iný ako navrhnutý dôkaz obmedzená, pričom postup súdu podľa § 185 ods. 2 CSP neznamená vykonávanie dokazovania súdom ex offio, za účelom preukázania opaku vo vzťahu k nadobudnutiu vlastníckeho práva ako spornej skutočnosti medzi stranami (ako to dovolateľka požadovala).

28. Podľa § 442 CSP dovolací súd je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd. V dovolaní preto nemožno uplatniť také nové skutočnosti alebo dôkazy, ktoré pri rozhodovaní nemali možnosť vziať na zreteľ už súdy nižšej inštancie. V dovolaní nemožno uplatňovať nové prostriedky procesného útoku či procesnej obrany, okrem tých, ktoré preukazujú prípustnosť a včasnosť dovolania (§ 435 CSP). Pred dovolacím súdom je dokazovanie v zásade vylúčené a preto na v dovolaní uvedenú skutočnosť, že žalovaná podala žalobu o určenie, že žalobca nie je vlastníkom sporných nehnuteľností a na dôkaz o tejto skutočnosti, nebolo možné v dovolacom konaní prihliadať. Uvedené závery sa vzťahujú aj na podanie žalovanej zo dňa 9. 12. 2024, podané po uplynutí lehoty na podanie dovolania.

29. Dovolací súd poukazuje na hodnotenie dôkazov ako činnosť súdu, pri ktorej hodnotí vykonané dôkazy z hľadiska ich pravdivosti a dôležitosti pre rozhodnutie. Právna úprava vychádza zo zásady voľného hodnotenia dôkazov, vyplývajúca z ústavného princípu nezávislosti súdov. Táto zásada, vychádzajúca z článku 15 základných princípov CSP a normatívne rozvinutá v § 191 ods. 1 CSP znamená, že záver, ktorý si sudca z vykonaných dôkazov urobí, je vecou jeho vnútorného presvedčenia a jeho logického myšlienkového postupu. Postup sudcu ale neznamená, že sudca nie je viazaný ústavnými princípmi predvídateľnosti a zákonnosti rozhodnutia. Naopak, konečné meritórne rozhodnutie musí vykazovať logickú, funkčnú a teleologickú zhodu s priebehom konania (porov. Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M., a kol., Civilný sporový poriadok, Komentár, Praha: C. H. Beck, 2016, 1540 s., str. 729). V prípade nesprávnosti hodnotenia dôkazov však nejde o dôvod zakladajúci prípustnosť dovolania podľa § 420 písm. f) CSP (R 42/1993). Porušením práva na spravodlivý proces nie je ani iné hodnotenie vykonaných dôkazov súdom, než aké sú predstavy strany sporu.

30. Dovolacia námietka žalovanej týkajúca sa nesprávneho hodnotenia vykonaných dôkazov odvolacím súdom, nebola spôsobilá založiť prípustnosť dovolania. Dovolací súd v posudzovanom spore nezistil v postupe súdu nižšej inštancie pochybenia alebo vady v procese hodnotenia dokazovania, predstavujúce porušenie práva na spravodlivé súdne konanie (t. j. závažné deficity v hodnotení dokazovania, v intenzite

odôvodňujúcej porušenie práva dovolateľky na spravodlivý proces).

31. Dovolacia argumentácia dovolateľky spočívala aj v polemike so závermi súdov nižšej inštancie a nesúhlase s ich skutkovými zisteniami, namietajúc, že odvolací súd mal súdom prvej inštancie zistený skutkový stav prehodnotiť. V tejto súvislosti dovolací súd pripomína, že dovolanie nepredstavuje opravný prostriedok, ktorý by mal slúžiť na odstránenie nedostatkov pri ustálení skutkového stavu veci. Dovolací súd nemôže v dovolacom konaní formulovať nové skutkové závery a rovnako nie je oprávnený preskúmať správnosť a úplnosť skutkových zistení už len z toho dôvodu, že nie je oprávnený prehodnocovať vykonané dôkazy, pretože (na rozdiel od súdu prvej inštancie a odvolacieho súdu) v dovolacom konaní nemá možnosť vykonávať dokazovanie, je viazaný skutkovým stavom tak, ako ho zistil odvolací súd (§ 442 CSP). Dovoláním sa preto nemožno úspešne domáhať revízie skutkových zistení urobených súdmi nižšej inštancie, ani prieskumu nimi vykonaného dokazovania.

32. Na hodnotenie skutkových okolností a zisťovanie skutkového stavu sú povolané súdy prvej a druhej inštancie ako skutkové súdy, a nie dovolací súd, ktorého prieskum skutkových zistení nespočíva v prehodnocovaní skutkového stavu, ale len v kontrole postupu súdu pri procese jeho zisťovania (porovnaj sp. zn. I. ÚS 6/2018), a či konajúcimi súdmi prijaté skutkové závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04), čím by mohlo dôjsť k vade zmätočnosti v zmysle § 420 písm. f) CSP, avšak tieto vady v preskúmvanej veci dovolací súd nezistil.

33. Vzhľadom na vyššie uvedené dovolací súd konštatuje, že vada konania v zmysle § 420 písm. f) CSP nebola zistená, preto je dovolanie žalovanej v tejto časti procesne neprípustné, čo je dôvodom na jeho odmietnutie podľa § 447 písm. c) CSP.

34. Dovolateľka v podanom dovolaní uplatnila všeobecne aj dovolací dôvod v zmysle § 421 CSP, podľa ktorého je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky a) pri riešení ktorej sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu, b) ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená, c) ktorá je rozhodovaná dovolacím súdom rozdielne.

35. Namietala nesprávne právne posúdenie veci, vzhľadom na ustanovenie § 15c ods. 1 písm. a) zákona č. 138/1991 Zb. o majetku obcí v znení neskorších predpisov, v zmysle ktorého neprechádzajú z majetku Slovenskej republiky do vlastníctva obcí podľa § 15a a § 15b pozemky zastavané, na ktorých sú umiestnené budovy a iné stavby. Záver odvolacieho súdu o nadobudnutí predmetných zastavaných pozemkov žalobcom zo zákona, je preto podľa žalovanej v rozpore s uvedenou právnou úpravou.

36. S poukazom na uvedené žalovaná uplatnila v dovolaní aj takúto úplne novú argumentáciu než tú, ktorú uviedla v odvolacom konaní.

37. Dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok je vo vzťahu k odvolaniu ako riadnemu oprávnenému prostriedku subsidiárny nielen z procesného hľadiska, teda že dovolanie možno podať len proti rozhodnutiu vydanému v odvolacom konaní (čo znamená, že odvolacie konanie predchádza dovolaciemu konaniu), ale aj z obsahového hľadiska, ktoré zohľadňuje skutočnosť, že dovolateľka môže v mimoriadnom opravnom prostriedku (úspešne) argumentovať len takými dôvodmi, ktoré namietala už v rámci riadneho opravného prostriedku a ktoré boli na základe jej odvolacej argumentácie meritórne posudzované odvolacím súdom. V prípade, že takéto námietky v odvolacom konaní neuplatnila, hoci tak urobiť mohla a mala (viď poukaz súdu prvej inštancie na právoplatne skončené konanie sp. zn. 11C/54/2018, v ktorom bola žaloba o určenie vlastníckeho práva žalovanej zamietnutá, z dôvodov žalovanej známych), tieto námietky ex post nemôžu byť spôsobilé založiť prípustnosť dovolania.

38. Všeobecne princíp subsidiarity vychádza z toho, že najlepšie postavenými k plneniu úloh sú najnižšie články hierarchie súdov; vyššie články systému zasahujú len vtedy, kedy už prípad nemôže byť riešený

na úrovni článku nižšieho. Ide o všeobecný princíp organizácie celej spoločnosti a súdnictva osobitne. Z princípu racionálneho, efektívneho a inštančného súdneho konania o dovolaní vyplýva, že dovolateľ musí uplatniť celú argumentáciu, ktorú považuje za významnú, rovnako ako všetky dovolacie návrhy, už v odvolacom konaní. Úlohou dovolacieho súdu je potom posúdiť, či tieto argumenty a návrhy odvolací súd riadne preskúmal a či k nim zaujal správny právny záver. Povedané inými slovami, nedávalo by žiaden rozumný zmysel, aby podstatné argumenty a návrhy, ktoré mohol (a mal) dovolateľ uplatniť už v predchádzajúcom odvolacom konaní, predkladal až dovolaciemu súdu. Dovolanie nemôže predstavovať nástroj na obchádzanie (hoci aj neúmyselné) povinnosti vyčerpania riadnych procesných prostriedkov na ochranu subjektívnych práv dovolateľa, a to nielen formálne, ale aj materiálne, dispozične, teda obsahovo vecne (argumentačne). Hodnotové obmedzenie prípustnosti opravného prostriedku nepredstavuje odmietnutie spravodlivosti.

39. V tomto prípade ide totiž o kontradiktórne sporové konanie, v ktorom platí zásada, že práva patria bdelym. Ak potom dovolateľka námietku zakladajúcu prípustnosť a dôvodnosť dovolania neuplatnila v odvolacom konaní v rámci ochrany svojich práv, nemôže ju dovolací súd posudzovať pre nedostatok svojej právomoci (§ 419 CSP a contrario), lebo inak by fakticky preskúmaval rozsudok súdu prvej inštancie namiesto dovolacieho súdu.

40. Z uvedeného možno vyvodiť záver, že dovolateľka mohla urobiť spôsobilým predmetom dovolacieho konania len také námietky, ktoré už uplatnila v odvolacom konaní, a tak poskytla príležitosť dovolaciemu súdu sa k nim vyjadriť. Obdobne postupuje vo svojej činnosti aj ústavný súd, z ktorého judikatúry vyplýva, že ak sťažovateľ v rámci ochrany svojich základných práv a slobôd uplatní v konaní pred ústavným súdom argumentáciu, ktorú mohol predniesť ale nepredniesol v konaní pred všeobecnými súdmi, ústavný súd na jej posúdenie nemá právomoc a sťažnosť sťažovateľa odmietne (II. ÚS 70/2017).

41. Otázka relevantná v zmysle § 421 ods. 1 CSP má byť procesnou stranou nastolená v dovolaní jasným, určitým a zrozumiteľným spôsobom. Relevanciu podľa citovaného ustanovenia má teda len právna (nie skutková) otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie dovolacieho súdu. Musí ísť pritom o takú právnu otázku, ktorá bola podľa názoru dovolateľky odvolacím súdom vyriešená nesprávne (§ 433 a § 432 ods. 2 CSP) a pri ktorej s prihliadnutím na individuálne okolnosti prípadu súčasne platí, že ak by bola vyriešená správne, súdy by nevyhnutne rozhodli inak, pre dovolateľku priaznivejším spôsobom.

42. Najvyšší súd konštantne uvádza vo svojich rozhodnutiach, že právnym posúdením veci je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O nesprávnú aplikáciu právnych predpisov ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, ale nesprávne ho interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Z uvedeného vyplýva rozsah, ale aj obsah dôvodov, ktoré musí dovolateľ uplatniť. Dovolací dôvod preto dovolateľ musí vymedziť tak, že uvedie ktoré právne posúdenie veci pokladá za nesprávne a uvedie v čom spočíva nesprávnosť práve tohto právneho posúdenia (§ 432 ods. 2 CSP).

43. V kontexte dovolateľkou namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci je dôvodné konštatovať, že žalovaná nekonkretizovala právnu otázku riešenú odvolacím súdom (od ktorej záviselo jeho rozhodnutie) a neuviedla ako ju riešil odvolací súd, nevysvetlila (napr. označením konkrétneho stanoviska, judikátu alebo rozhodnutia najvyššieho súdu) v čom sa riešenie právnej otázky odvolacím súdom odklonilo od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, ktorú tiež neoznačila, ani nepomenovala ako mala byť táto otázka správne riešená. Rovnako tak dovolateľka nevymedziła právnu otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená v súvislosti s namietaným nesprávnym právnym posúdením veci, ako ani právnu otázku, ktorá je rozhodovaná odvolacím súdom rozdielne.

44. S poukazom na vyššie uvedené v súvislosti s dovolateľkou namietaným nesprávnym právnym

posúdením, bol daný dôvod na odmietnutie dovolania podľa § 447 písm. f) CSP, v zmysle ktorého dovolací súd odmietne dovolanie, ak nie je odôvodnené prípustnými dovolacími dôvodmi, alebo ak dovolacie dôvody nie sú vymedzené spôsobom uvedeným v § 431 až § 435 CSP.

45. Na záver dovolací súd uvádza, vo vzťahu k námietke vznesenej žalovanou v dovolaní (in eventum) o „výške určenia bezdôvodného obohatenia za užívanie zastavanej plochy, ktorá nie je voľnou plochou, na ktorú by sa vzťahovali rôzne dispozitívne rozhodnutia žalobcu“, že dovolateľka neuviedla v čom má tu vada spočívať (§ 431 ods. 2 CSP), ako ani nevymedzila právne posúdenie veci spôsobom podľa § 432 CSP. Dovolací dôvod pritom nemožno vymedziť tak, že dovolateľ poukáže na svoje podania pred súdmi nižšej inštancie (§ 433 CSP). V dôsledku uvedeného absentovali v súvislosti s dotknutou námietkou žalovanej dovolacie dôvody. Napokon k námietke výlučnej miestnej príslušnosti súdu podľa § 20 písm. a) CSP sa žiada uviesť, že aplikácia tohto ustanovenia prichádza do úvahy len vtedy, ak ide o konanie, ktoré sa týka vecného práva k nehnuteľnosti, čo nebol daný prípad (predmetom sporu je záväzkovoprávny vzťah z bezdôvodného obohatenia).

46. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP, teda na základe zásady úspechu strany v dovolacom konaní (§ 255 ods. 1 CSP), v zmysle ktorej úspešnému žalobcovi vznikol voči žalovanej nárok na náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

47. Toto uznesenie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.